

Där det finns betande djur trivs många växter och insekter. Utan bete börjar kraftigare växter som buskar och träd växa in. Då blir det svårt att få ljus och näring för många av de små, svagare växterna.

Man brukar skilja på olika betesmarker: naturbetesmarker är de som inte gödslas eller besprutas mot ogräs och skadeinsekter. I sådana hagar finns ofta gamla träd och stenar och marken har aldrig varit plöjd. Dagens naturbetesmarker var tidigare ofta ängar som man slog med lie. Ängshöet samlades in till vinterfoder.

Nu för tiden vill man att djuren ska växa fort och ge mycket mjölk eller kött och då måste de ha mer näringsrik mat. Därför betar djuren ofta på åkrar där man odlar klöver och gräs. Men ungdjuren gör ännu en viktig naturvårdsinsats på naturbetesmarkerna här i När och Lau.

På Gotland går det att hitta vackra och ovanliga fåglar året om. Här på ön ser man ofta de magnifika havsörnarna – de är över två meter mellan vingspetsarna! De syns ofta som små prickar på himlen, men den som någon gång fått se dem på nära håll lär inte glömma det.

Myrspovar.

Kungsörnar, den andra örnarten i landet, är elegantare och flyger smidigare. Kungsörnarna har sin allra bästa livsmiljö här på Gotland med många häckande par. Öns alla söta rabbisar, kaninerna, står på menyn tillsammans med både änder och vitkindade gäss som det också finns gott om här på ön.

Många fåglar häckar också här på ön. Vissa stannar kvar året om, som kråkfåglar, trastar och fröätare som grönfinkar och andra som kan ses vid fågelborden om vintern. Andra flyttar hit upp från södern när våren kommer och här börjar våren i februari–mars med sånglärkornas ankomst! Sen fylls ängen och skogar med piplärkor, sångare och flugsnappare. Till sjöar och längs kusten kommer änder, vadare och gäss tillbaka. Det är en kämpig tid som väntar med kamp om utrymme och mat. Ägg ska läggas och ruvas, ungar ska matas. Och sedan ska kanske en lång flyttning söderut eller en hård vinter klaras av, då gäller det att ha hunnit äta upp sig och lagt på sig fettreserver.

På Gotland med den kalkrika marken, de betande djuren och ängerna som ännu sköts genom slåtter finns många vackra orkidéer. Tidigt om våren blommar de rosa-lila Sankt Persnycklarna. Senare kommer andra arter som Adam och Eva med mörkrosa eller gula blommor, Johannesnycklar med sina typiska tvåfärgade rosa blommor, göknycklar, den lilla supersöta krutbrännaren och de frodiga ängsnycklarna. De olika orkidéarterna har lite olika miljökrav och många gynnas av att det finns kalk i marken. Därför ser man ofta orkidéer här på Gotland, men även på Öland som också har en kalkrik berggrund. Alla orkidéer är fridlysta och du hittar dem i maj–juni i betesmarkerna.

Cykla bland fåglar och orkidéer i

NÄR & LAU

Gotlands natur är fantastisk! Här finns det gamla odlingslandskapet med ängen och hagar, de långa stränderna med betade gräsmarker, raukar och sandstränder. Här trivs ovanliga fåglar, växter och insekter. Landskapet är öppet, vädret oftast vackrast i landet och människorna hjälpsamma och vänliga. Här i När finns cyklar att hyra, fika att köpa och lunch längs vägen. Välkommen på cykel eller till fots ut bland fåglar och orkidéer och kanske en kopp kaffi i ett av fågeltornen.

Längs alla delar av cykelslingan kan du hitta spännande fåglar och växter. Du cyklar genom ett varierat kulturlandskap med stor biologisk mångfald, format av jordbruket med betande djur. Här är några speciellt bra ställen att stanna till vid:

1. Lausviken vid badplatsen Tuten och skjutbanan: bra för vadare i juli–augusti vid lågvatten, änder och havsörn under vår och höst.
2. Från fågeltornet ses stora flockar vitkindade gäss under vår och höst. Myrspovar i stora flockar i april–maj, många arter vadare senare i maj och på sydsträcket i juli–augusti.
3. Närkåns mynning är bra för vadare och änder. I ån ses kungsfiskare under höst och vinter.
4. Bro över Närkån, spana efter kungsfiskare på vintern.
5. Fågeltorn med utsikt över åmynningen med änder, hägrar, vadare och måsfåglar.
6. Bra utsikt över fågelrik strand och viken vid åmynningen.
7. Talldunge med spännande småfåglar under flyttningen.
8. I lövträden och längs stranden rastar småfåglar under flyttider, om hösten kungsfågelsångare och tajgasångare.

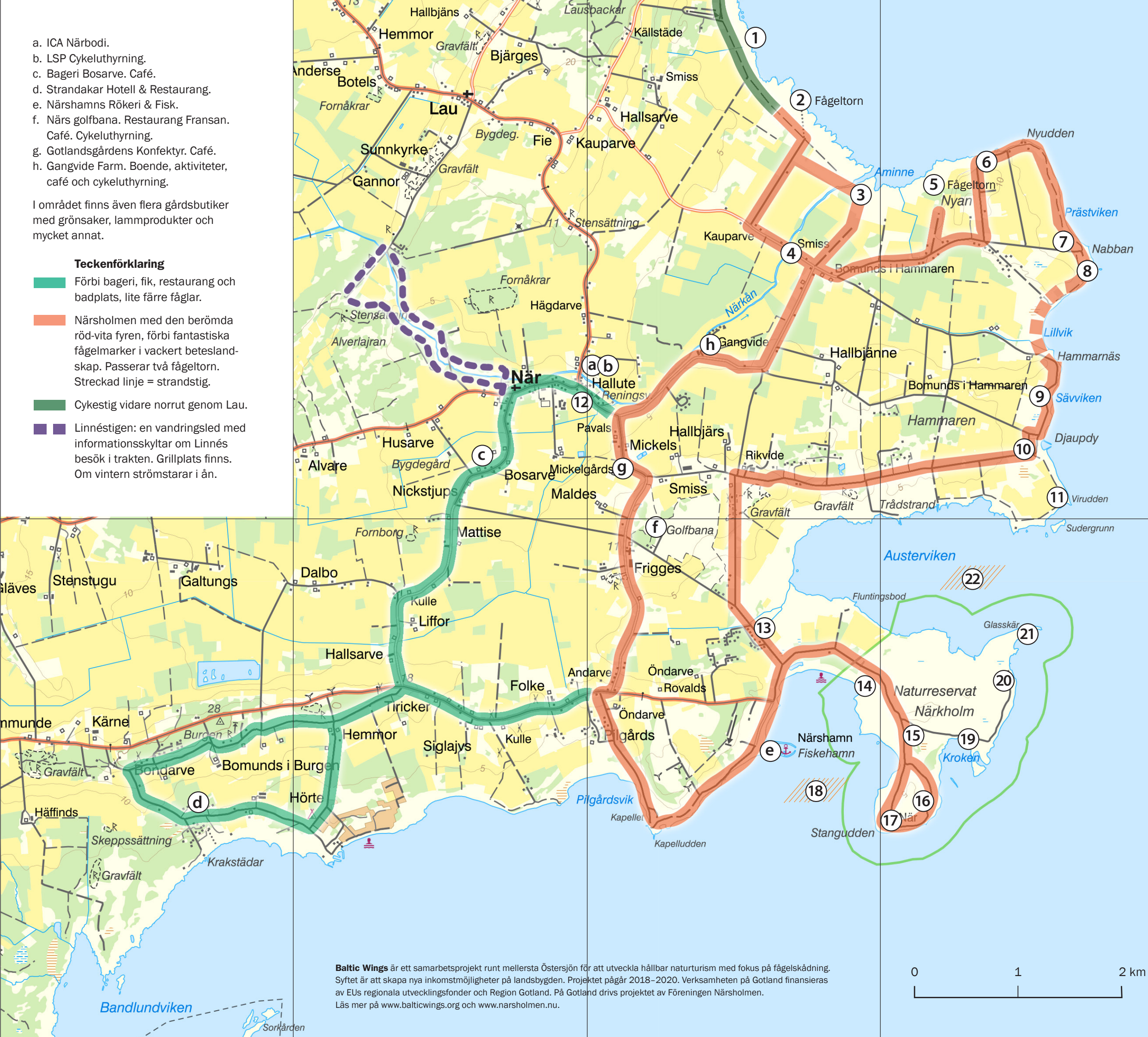
- a. ICA Närbodi.
- b. LSP Cykeluthyrning.
- c. Bageri Bosarve. Café.
- d. Strandakar Hotell & Restaurang.
- e. Närshamns Rökeri & Fisk. Café. Cykeluthyrning.
- f. Nårs golfbana. Restaurang Fransen. Café. Cykeluthyrning.
- g. Gotlandsgårdens Konfektyr. Café.
- h. Gangvide Farm. Boende, aktiviteter, café och cykeluthyrning.

I området finns även flera gårdsbutiker med grönsaker, lammprodukter och mycket annat.

- Teckenförklaring**
- Förbi bageri, fik, restaurang och badplats, lite färre fåglar.
 - Närsholmen med den berömda röd-vita fyren, förbi fantastiska fågelmarker i vackert beteslandskap. Passerar två fågeltorn. Streckad linje = strandstig.
 - Cykkestig vidare norrut genom Lau.
 - Linnéstigen: en vandringsled med informationsskyltar om Linnés besök i trakten. Grillplats finns. Om vintern strömstarar i ån.

9. Fin beteshage med orkidéer och pytteormbunken ormtunga.
10. Buskage med småfåglar, spännande vår och höst.
11. Rastande vadare.
12. Kungsängsliljor i hundratals vid sidan av vägen i maj.
13. Betesmark med orkidéer: tusentals göknucklar goda år, även St Pers och Johannesnucklar. Maj–juni.
14. Vadare vår och höst.
15. Talldungen med småfåglar, ovanliga arter vår och höst.
16. Orkidéerna Adam och Eva och krutbrännare i maj. Nere i viken i öster skärfläckor på revlarna. Västerut den ovanliga fältvedeln maj–juni.
17. Närsholmens fyrplats med bra span över sträckande lommar, änder och gäss, småfåglar i buskarna.
- 18, 22. Vintertillhåll för stora flockar bergänder, vigg, salskrake och doppingar.
- 19, 20. Vadare, framförallt i juli–augusti.
21. Vadare augusti–september.
OBS fågelskydd t o m 15 juli.

ILLUSTRATIONER: Peter Nilsson.
FOTO: Niclas Ahlberg/N (myrspovar, havsörn), Helena Duveborg (ko), Magnus Martinsson/N (Sankt Pers nucklar, krutbrännare), Karin Åström (Adam och Eva, Johannesnucklar). KARTA: Lantmäteriet CCO.

Baltic Wings är ett samarbetsprojekt runt mellersta Östersjön för att utveckla hållbar naturturism med fokus på fågelskådning. Syftet är att skapa nya inkomstmöjligheter på landsbygden. Projektet pågår 2018–2020. Verksamheten på Gotland finansieras av EUs regionala utvecklingsfonder och Region Gotland. På Gotland drivs projektet av Föreningen Närsholmen. Läs mer på www.balticwings.org och www.narsholmen.nu.